

NOTE DE LECTURĂ

Posibilitățile jurnalului ca gen literar

Dacă bune ne reamintim, după 1989, jurnalul literar a cunoscut o adevărată resurrecție, datorată, în mare măsură, și faptului că, grație democrației și dispariției oricărui fel de cenzură, au putut fi publicate texte aparținând acestui gen, scrise dar nepublicabile înainte de anul amintit.

S-au tipărit, astfel, cărți memorabile și remarcabile, mai ales pentru adevărurile puse sub obroc înainte.

Desigur, acele jurnale au fost și sunt de un real folos, mai ales istoricilor și istoricilor literari, întrucât aduceau/aduc mărturii importante și necunoscute despre oameni și fapte, despre anume realități din comunism. S-a creat atunci, prin anii 1990-1995, fără exagerare, un fel de „modă” a genului aflat în vogă și cu mare priză la cititor.

Dar moda, ca orice modă, a trecut repede, cărțile respective au intrat în bibliotecă și în amintirea împătimitilor de lectură, alte „teme” și genuri luându-le locul, știut fiind că până și lectorii de literatură simt nevoia de înnoire a repertoriului lor.

Așadar, acum, în anul de grație în care ne aflăm, 2016, se poate pune firesc întrebarea: În ce măsură jurnalul literar mai prezintă interes din partea cititorilor? Și, legat de asta, apare o altă interogație: Prin ce se poate individualiza o astfel de scriere, încât să rețină atenția și să comporte o serie de comentarii?

Toate aceste gânduri și întrebări ne-au venit în minte de îndată ce am luat în mână volumul *Jurnalul de la Marcona* de Ion Mărculescu (Editura Trei, București, 2015), nu prea mic ca dimensiuni (480 de pagini, format normal), încât, pe lângă întrebările amintite ne-a mai venit încă una în minte: Ce poate spune un autor într-o carte cu astfel de întindere?

D-l Ion Mărculescu, autor care nu este un debutant (a mai publicat câteva, între care un roman, *Al treilea picior* și un volum de nuvele, *Cioara șchioapă*, la care se adaugă, dacă nu cumva ne înșeală memoria, una sau două plachete de versuri), așadar având în spate o anume experiență literară și fiind, pe deasupra, și un apreciat pictor și fotograf-artist. Era, fără îndoială, îndreptățit să publice și un jurnal. O face acum și, trebuie să recunoaștem, s-a orientat bine către acest gen literar permisiv. Spunem și scriem permisiv fiindcă într-un jurnal literar, practic, nu există nici canoane și nici restricții, memoria și condeiul autorului putând să se manifeste în voie, fără complexe ori inhibiții. Căci, în ce alt gen literar își poate permite un autor să includă amintiri, scene de viață, momente din

propria biografie, portrete de oameni pe care i-a întâlnit, dar și unele ciudățenii, istorii reale sau imaginare etc. etc.?

Jurnalul de la Marcona (Marcona fiind o localitate rurală în care autorul are o casă și în care își petrece cea mai mare parte a timpului practicând o agricultură de amator, scriind, pictând sau, pur și simplu, stând și contemplând natura, cu toate ale ei și meditănd la mersul lumii, la condiția proprie de creator), întins pe parcursul a cinci ani (2007-2012) este un fel de carte-autoportret, remarcabilă prin aceea că aduce în fața cititorului un fel de panoramă a propriilor idei, strecurate, dacă putem zice așa, în fel de fel de istorioare, de discuții, de impresii personale despre oameni și lucruri. Acestea par a fi inspirate, depănate, la întâmplare, după curgerea gândului în anume zile consemnate ca atare în calendar. Subiacent, autorul se dovedește a fi un malițios, un ironic, în primul rând cu sine și apoi cu ceilalți. Aproape la tot pasul d-l Ion Mărculescu îmbracă haina „unuia care face pe prostul”, pe „uitucul” sau, cum zice într-un loc, „pe diliul”. Iată câteva mostre: „...am mai stat de vorbă, cu cine am mai stat de vorbă? Aha, am stat de vorbă cu mine, ba nu, nu cred că am stat de vorbă cu mine! Sau am stat? Da, am stat, dar nu-mi mai aduc aminte acum ce am discutat! Eu stau foarte des de vorbă cu mine, cam, toată ziua, dar e grav faptul că niciodată nu țin minte ce-am vorbit cu mine!” (12 iulie 2007). Sau: „În curând, cât se poate de curând, urmează să scriu un roman foarte interesant, subliniez „foarte interesant”, al cărui personaj să fie unul Gogu, pe care îl voi prezenta în fel și chip, îl voi poci cum îmi dictează mie capriciile, îl voi face fraierul meu, și-l voi bășcăliza după cum îmi e pofta. Îl voi toca fără milă! Voi pune toată pasiunea, priceperea și forța mea creativă pentru crearea unui personaj caraghios. Într-un fel voi fi un creator (cu literă mare!), un fel de Dumnezeu închipuit și hidos! Bietul Gogu!”, ori altă mostră conținând o notă umoristică și ironică: „De curând mi-am cumpărat un aparat de fotografiat marcă japoneză! Deștept al dracului! El, nu eu! Și totuși aparatul acesta de fotografiat are și el un strop de tâmpenie: fără mine, cel care apăs pe butonul declanșator, n-ar fi în stare să facă nimic! Deci eu sunt șeful! Iar ca șef, nu trebuie să fii prea deștept!” (22 octombrie 2008).

Aducând vorba despre transplantul de organe, autorul notează: „Dacă eu aș fi murit în acel accident, probabil că și organele mele

ar fi mers spre alți oameni care aveau nevoie de ele, rinichii, ficatul, inima, vreo bucată de maț, una, alta. Odată cu transplantarea lor, acestea ar fi purtat în ele, în noul proprietar, și amintirea năbădăilor din care am fost constituit cât am trăit. Cel mai rău ar fi fost pentru acela căruia i s-ar fi transplatat capul meu plin de gărgăuni, drăcovenii, suceli, țicneli, ifose, gânduri negre, bizarerii și încă o mie de apucături din astea. Ce să facă bietul om cu un asemenea cap? Ce ai face, de exemplu, dumneata cu capul meu? Sau invers: ce aș putea face eu cu capul dumitale? (8 iunie 2011)”.

Nu lipsesc din volum nici considerațiile referitoare la condiția scriitorului, transpuse în aceeași notă ușor umoristică: „Părerea mea este că un scriitor așterne pe hârtie idei, fapte, întâmplări, descrieri și așa mai departe. Înțelegi matale! Nu este neapărat nevoie ca între acestea să existe vreo legătură. Legătura o face cititorul! El citește romanul, îl înțelege în felul lui, îl interpretează în felul lui. Se întâmplă ca la aceeași pagină dintr-un roman, un cititor să plângă sfâșietor, iar altul cu o structură diferită, să râdă ținându-se cu mâinile de burtă. Ca scriitor al romanului, îți dai seama că el a înțeles altceva decât ai vrut tu să spui. Cu alte cuvinte, adevăratul autor al romanului este cititorul, cel care îl recrează și îl recompune într-o lumină nouă și personală. Scriitorul este doar un scriitor și-atâta! Repet: adevăratul autor este cititorul! (3 aprilie 2010)”.

Reluate și puse într-un alt context și cu o altă structură, multe din însemnările de aci pot constitui sâmburele sau punctul de plecare pentru scrierea unor nuvele sau chiar romane, autorul având în egală măsură vocația scrierilor realiste, inspirate din actualitate, cât și pe aceea a construirii de narațiuni fantastice – și unele și altele de un interes indubitabil.

În alt plan, paginile în care îl evocă pe cel mai mare scriitor dâmbovițean din ultimii patruzeci de ani, Mircea Horia Simionescu, sunt emoționante și e de prisos să mai spunem cât de utile pot fi pentru cercetătorii operei acestuia.

Naturaletă, caracterul întrucâtva oral al însemnărilor, cursivitatea, umorul, ironia, subtilitatea și un anume caracter autopersiflator sunt atribute care fac din jurnalul d-lui Ion Mărculescu o scriere ce se parcurge ușor, dar și cu folos.

FLORENTIN POPESCU

...autorul se dovedește a fi un malițios, un ironic, în primul rând cu sine și apoi cu ceilalți. Aproape la tot pasul d-l Ion Mărculescu îmbracă haina „unuia care face pe prostul”, pe „uitucul” sau, cum zice într-un loc, „pe diliul”.

—> dureroasă dacă nu ar fi presărată cu scene de umor negru, în care iubirea este mereu prezentată în apele ei turburi, așa cum o vedem în proza *Târgul de afară*. Aceasta este o proză despre țărani vâlceni care merg cu cereale la târg pentru a câștiga ceva bani. O dramă a țaranului Gulică Șoșoi și a soției sale Tudorița. Ei sunt călcați noaptea de hoți, când Tudorița îl confundă pe bărbatul ei cu un hoț căruia i se dă și-i dă banii care-i avea asupra-i. Apoi, înțelepciunea țărănească a împăcării cu situația. *Sfidarea* este povestea hilară a lui Gogu Pungașu din timpul războiului țesută pe o dramă – drama întovărășirilor când se căuta pierderea identității țaranilor. Povestea lui Gogu Pungașu este o poveste ironică, sfidarea unui timp când WC-ul construit de soldații români este hiperbolizat într-un fapt de civilizație. *Întoacerea* este povestea aproape neverosimilă a lui Tilică Șoșoi, o dramă a țaranului care speră să-și schimbe condiția socială, dar prin nesăbuită pierde banii câștigați cu atâta trudă. În loc de banii agonisiți pentru cumpărarea pământului el se întoarce în sat cu o geantă de pere pădurețe. *Destrămarea* reprezintă o situație limită: tragedia prin care trece Anton, combatant pe

front, care-și pierde familia și pământul, ceea ce-l determină să se sinucidă. *Străinul* este ca o cicatrice în lume și aduce o vagă asemănare cu prozele lui Dino Buzzati.

Temele majore pe care sunt construite prozele lui Geo Constantinescu fac parte din inventarul sufletesc al acestuia. **Pământul** reprezintă bunul sacru al țaranului de care mereu a dus lipsă. Fenomenul istoric al colectivizării reprezintă cauza deznădăcinării și al nesfârșitelor drame pentru cei care sunt nevoiți să plece din satul lor în lume. Avem de a face cu un mit deformat al Fiului Risipitor, căruia nicio experiența de viață nu-i este suficientă. Este și cazul prezentat anterior, cel al lui Tilică Șoșoi. Dintr-un bun sacru, pământul devine o iluzie și-i trimite pe deznădăcinați între două lumi. **Terra Sacra** este pentru scriitor un loc bine localizat: satul Irimești din Vâlcea. Oltețul, care străbate această zonă, unește de fapt Gorjul cu Vâlcea. El aparține acestui pământ ca formă de stabilitate și conturează harta sufletească a scriitorului.

O altă temă este cea a **iubirii** prezentată în forme alambicate, trecută prin retorte și supusă unor deformări voite. Toate iubirile de

tipul acesta lasă în urmă un fum dens al regretelor, o lume confuză a sentimentelor.

Proza lui Geo Constantinescu nu este supusă unor experimente literare nesigure, ci urmează aproape un traseu clasic. Cu toate acestea este dificil de a-l încadra într-o direcție, de a-l înrola într-o grupare literară anume. Totuși, scriitorul prin formația lui intelectuală aparține Clujului anilor 1980, când în vogă era *Echinoxul* unde a fost colaborator. Pe de altă parte, acesta s-a construit pe sine în așa fel încât cartea de debut în proză este scrisă cu o mână sigură și cu un talent indubitabil.

ION HIRGHIDUȘ

Cronica literară

Radu Ulmeanu și secretele poeziei de dragoste

La prima vedere, Ceea ce suntem este, mai întâi, un volum de "cântece" de adorație, altfel zis, de minunate imnuri, epitalamuri și ode închinare dragostei, iubirii și pasiunii, ca expresii ale bucuriei de a trăi (să nu uităm însă că sub chipul mirelui sau al miresei vechii evrei socoteau că se află divinitatea).

RADU ULMEANU, *Ceea ce suntem*, Ed. Pleiade, 2016

cronici

Deși masiva antologie de poezie *Ospețele iubirii*, Tipo Moldova, 2012, reface, potrivit unui *avertisment* al lui Radu Ulmeanu, structura reală a ciclurilor, cu anii în care au fost scrise poeziile pendinte de acestea și titlurile propuse inițial de către autor volumelor, dar modificate grosolan de cenzura comunistă, personal, cred că o *Notă asupra ediției* (conținând precizări substanțiale privind proprietatea ciclurilor respective de a fi elemente constitutive doar al unor ansambluri textuale sau volume etc.) ar fi fost mai mult decât binevenită. Fără atari lămuriri absolut necesare, eu unul am numărat în antologie, de pildă, 13 titluri (de cicluri?, de volume?), prefațatorul Barbu Cioculescu vorbește despre douăsprezece... volume (!!!), în timp ce, în binecunoscuta enciclopedie liberă *Wikipedia*, inventarul *cărților* originale de versuri ale lui Radu Ulmeanu abia ajunge – excluzând *Ceea ce suntem* (2016) - la 9 - (*Ultima modificare a paginii efectuată la 27 octombrie 2015*). Problema ridicată, departe de a fi un simplu moft, ține de acuratețea obligatorie a unor instrumente de lucru pe care le reclamă nu numai acribia istoricului literar, dar și profesionalismul criticului și cronicarului care se văd oligăți *volens nolens* să judece creația oricărui scriitor important (și care, în plus, a tăiat de-a curmezișul comunismul) dintr-o perspectivă istorico-literară integratoare, perfect epurată de orice scorii dătătoare de confuzii.

Cu o activitate poetică de peste 40 de ani și circa – să concedem - o duzină de volume de versuri publicate, plus un roman (*Chermeza sinucigașilor*, 2009); abordat cu seriozitate, deși nu cât ar fi meritat, de criticii cei mai prestigioși; multiplu premiat de Uniunea Scriitorilor, Radu Ulmeanu are astăzi statutul și prestanța unui scriitor cu greutate, pe deplin consacrat, în ciuda faptului că a ales să trăiască oarecum izolat în Nord-Vestul extrem al țării. Oglindă a unui traiect foarte personal (*Faber est suae quisque fortunae*), *Ospețele iubirii* dau seamă nu numai despre tipul de poezie care îi este cel mai propriu lui Radu Ulmeanu (o convergență foarte a sa de multiple tradiții și influențe perfect asimilate din marea poezie românească și universală), dar și despre averisunea și idosincrasile unei conștiințe extrem de lucide, vizavi de "aromele bălciurilor proaste" din postcomunismul "prezentului demonizat". Un volum – a spus-o și Heidegger în *Ființă și timp* - și este Iubire. Prin urmare, se bucură de privilegiul de a fi veșnic existentă și neconținut celebrată în sufletul poetului (*singurul viu cu adevărat, dovadă eternă/ a coborârii lui Dumnezeu pe pământ*), "urmașul urmașului zeului". Asemeni lui Platon care, după spusa lui Zeller, ajunsese destul de departe cu poezia, R.U. consideră această bogată artă a cuvântului, dimpreună cu Sufletul, la fel de eterne ca și Zeul care le-a creat...

La prima vedere, *Ceea ce suntem* este, mai întâi, un volum de "cântece" de adorație, altfel zis, de minunate imnuri, epitalamuri și ode închinare dragostei, iubirii și pasiunii, ca expresii ale bucuriei de a trăi (să nu uităm însă că sub chipul mirelui sau al miresei vechii evrei socoteau că se află divinitatea). Ele exprimă, precum în textele clasice ale genului, cu care poetul are îndubitabil mai multe raporturi secrete decât ne imaginăm, elogiul, entuziasmul și admirația față de unda de frumusețe galvanică a femeii, automat asociată cu perfecțiunea naturii (și, de de ce nu? cu misterul poeziei inșeși, *par excellence*). "În plină iarnă aud vocile primăverii/pășările înnebunite de lumină își încep concertul//În plină iarnă s-a arătat soarele/aruncându-și razele ca o promisiune de fericire/zăpezile s-au topit, munții de gheață din inimi/s-au transformat în dealuri cu flori//Geamurile îmi rămân însă acoperite/cu troiene de zăpadă/casa stă să se prăbușească sub nămeții care-o apasă (...)// O zână din nu știu ce vis

sufletului de împlinire și triumf asupra efemerului, prin îngemănare cu zeul...? "CITESC DIN GREU ÎN CĂRȚILE IUBIRII -/nici una despre tine nu a scris./Abia acum ieșită ești din vis/și-ți poleiești cu lună trandafirii.//Piciorul tău ca un delfin prelung/înoată-n dorul meu de-a te cunoaște./Sânii-ți tresar ca înviate moaște/pe care-abia să le sărut ajung.//Iar noaptea dinspre coapse nici nu știu/de fi-va străbătută-n vreme/de acest soare uriaș, târziu, //care se smulge-acum din anateme/atât de arzător și-atât de viu, supus voinței Domnului, supreme." Privit rezumativ ca un repertoriu de motive și teme, de imagini și simboluri predilecte, de modalități formale și tehnici de abordare, dacă vrem, volumul *Ospețele iubirii* exhibă din plin posibilitățile unui poet autentic pentru care, în procesul creației, orice imanentă asociază o transcendență și orice cuvânt, cum ar fi spus Bachelard, este o profeție a puterii active a vieții. Mă opresc aici...

Cercetat prin sita unui titlu incitator – un calc mișcat (la limita încălcării dogmei) al Numelui Domnului, la evrei, conform *Exodului*, a doua carte a lui Moise, capitolul III (ambiguitate denominativă ce conferă unităților subsumate nu numai o altă plajă de lectură și alte semnificații, dar și un vector submers, a *rebours*, ba chiar și acrimonios, însă nu voi analiza această latură aici) -, *Ceea ce suntem* (Ed. Pleiade, *Colecția Gheorghe Grigurcu vă recomandă*, 2016) are toate atributele unui volum de versuri din mai multe puncte de vedere exemplar și aparte. La adăpostul exercițiului de antrenare ideatică numit în titlu, pentru prima dată, Radu Ulmeanu lasă să transpară și să se manifeste plener în actul scrisului său mai multe elemente definitorii ale naturii tainice (chiar sacramentale) a imaginarului poetic (*o stare atât de adâncă de har*), dispoziție unificatoare miraculoasă a existentului cu variile nuclee iradiante ale groundului cultural al umanității, ca expresie asimilată esențializată; o vocație, mai mult decât un simplu proces trudnic de elaborare, considerată drept o manifestare a Zeului... Ingenioasă, directă sau tot prin atâtea strategii estompată ori ascunsă, Radu Ulmeanu își construiește întreaga poezie din *Ceea ce suntem* ca pe o artă poetică a iubirii și ființării. Ca și *Cel Ce Este*, poezia este Esență pentru Radu Ulmeanu – a spus-o și Heidegger în *Ființă și timp* - și este Iubire. Prin urmare, se bucură de privilegiul de a fi veșnic existentă și neconținut celebrată în sufletul poetului (*singurul viu cu adevărat, dovadă eternă/ a coborârii lui Dumnezeu pe pământ*), "urmașul urmașului zeului". Asemeni lui Platon care, după spusa lui Zeller, ajunsese destul de departe cu poezia, R.U. consideră această bogată artă a cuvântului, dimpreună cu Sufletul, la fel de eterne ca și Zeul care le-a creat...

La prima vedere, *Ceea ce suntem* este, mai întâi, un volum de "cântece" de adorație, altfel zis, de minunate imnuri, epitalamuri și ode închinare dragostei, iubirii și pasiunii, ca expresii ale bucuriei de a trăi (să nu uităm însă că sub chipul mirelui sau al miresei vechii evrei socoteau că se află divinitatea). Ele exprimă, precum în textele clasice ale genului, cu care poetul are îndubitabil mai multe raporturi secrete decât ne imaginăm, elogiul, entuziasmul și admirația față de unda de frumusețe galvanică a femeii, automat asociată cu perfecțiunea naturii (și, de de ce nu? cu misterul poeziei inșeși, *par excellence*). "În plină iarnă aud vocile primăverii/pășările înnebunite de lumină își încep concertul//În plină iarnă s-a arătat soarele/aruncându-și razele ca o promisiune de fericire/zăpezile s-au topit, munții de gheață din inimi/s-au transformat în dealuri cu flori//Geamurile îmi rămân însă acoperite/cu troiene de zăpadă/casa stă să se prăbușească sub nămeții care-o apasă (...)// O zână din nu știu ce vis

mi-a deschis poarta inimii/s-a uitat înăuntru, m-a văzut zgribulit/și, după ce mi-a zâmbit,/o dată pentru o viață întreagă,/a închis-o și s-a dus unde se duc doar ninsorile/speriate de vântul de martie". Versurile îmi amintesc în egală măsură atât ductul hieratic al *psalmilor lui David* din Vechiul Testament, cât și delicatețea simțirii Mirelui din *Cântarea lui Solomon*, de unde citez, din memorie, la întâmplare: "Scoală, dragostea mea, și vino!/Iarna a trecut, ploaia a încetat/Flori pe câmp s-au arătat și a sosit vremea Cântării/ în țarină glas de turturea se aude". Într-un discurs de bogate efluvii lirice, cu o artă a versului îndelung exersată, Radu Ulmeanu cultivă o minunată poezie a aluziei și sugestiei de genul celui al vechiului *homage* al poeziei curtenești, dar și al poeziei senzuale ulterioare, unde sensul inițial unic de "tribut" al termenului s-a bifurcat dicotomic spre cel de serviciu sexual făcut unei femei... "Când te țin în brațe nu există viitor și trecut/doar graba de a recupera fericirea în rut/de a-ți săruta trupul gol de la cap la picioare/murind și-nviind în splendoare// Lumină ești și ești carne și-argilă/ești argint de întemeiere, cruzime și milă/înțelepciune și nebulie, înfiorare, tăcere/muzică a sferelor, cântec de înviere". Copil al secolului său, despovărat de înjositoarele conveniențe sociale, plecând de la Dante și renașcentistul Ronsard (primul între poezii Pleiadei – nu întâmplător, mă gândesc, autorul nostru a ales pentru editura sa numele celebrei confrerii poetice din secolul XVI), cel pomenit la urmă un creator deopotrivă influențat de Horațiu (în *Ode*) și Petrarca (în *Sonete: Iubirile*), continuând cu coetaneul lui, Shakespeare, și până la Eminescu ("fratele meu iubit") și Bлага, Radu Ulmeanu scrie, pe de o parte, o nobilă și genuină poezie de dragoste care rămâne la adorația ochilor, gurii, sânilor, părului, sau altor atribute ale frumuseții iubitei, iar pe de alta, una de galvanică febricitate, trădând un erotism fulminant al simțurilor, care însă se păstrează în limitele unei expresii poetice de calitate, perfect expurgată de liceozități și vulgarisme - chiar și atunci când obiectul inflamării instinctului sexual este recutat direct din stradă. "În întuneric văd licărind ochii tăi larg deschiși,/sub fusta de stofă ce, împotriva dorinței mele,/te înfășoară/pulpele și se întrezăresc mai zvelte decât pilonii/ce-au susținut cândva frontonul/bibliotecii din Alexandria//Am un apetit grozav de citit, când frunzele cad/tot mai multe/în părul tău sau al meu./am de asemenea o poftă grozavă/ să îți mușc hulpav/sânii ca niște rodii sub bluza umflată/Dacă ți-e frig, vino-mi repede în inimă/și dacă ți-e sete bea-mi repede vinul buzelor.// soluția optimă împotriva dispariției universale/e să ne hrănim unul cu altul,/să ne îmbătăm de iubire// Clinchetul brațelor tale ce trupul mi-l încăleștează/e cea mai sigură garanție că nopțile lungi și reci/se vor pierde în lumina celui mai nou testament/pe care îl lăsăm îngerilor, să ne păstreze în veci/ amintirea". Vie și strălucitoare, calitativ sporită ori intensivă; deopotrivă, complicată, disperată ori surdinizată de trecerea timpului și soarta schimbătoare (*fortuna labilis*), iubirea este un alt nume al zeului și singura soluție împotriva uitării și extincției. Iubirea este principiul activ al parului vieții împotriva singurătății spectrale și morții, unica certitudine a mării iluzii din care este plăsmuită eternitatea. Dar iată cât de bogat, sugestiv și original dezvoltă Radu Ulmeanu această temă a temelor, abordată în toată marea poezie de dragoste a lumii: "când brațele ce se-nclăștează în jurul trupului celuilalt/împietresc pentru câteva clipe, minute sau ore//Iar buzele, forme de relief ale fericirii/se împăduresc, înfloresc, se umplu de pășări/și ochii se umplu de stele și luna bântuie câmpiile/și câmpiile bântuie prin visele Everestului//De câte ori se îndrăgostesc două ființe una de alta/Dumnezeu →

Debut

Eu sunt
doar un observator al lumii

Eu sunt doar un observator al lumii,
ce privește din umbră
exact ca un narator ce se joacă cu personajele
știindu-le viața, sentimentele, emoțiile...
Oamenii-s ale mele personaje
dar cum eu nu pot gândurile a le citi
încerc să-nvăț și să deslușesc
misterul ascuns în ochii oricărui trecător;
umil m-aplec în fața Personajului-Rege
căci el îmi pune mintea la-ncercare
și-aștept
ca el, ca un simplu muritor, să-mi arate
gestul pe care să-l pot citi
ca pe-o spărtură în masca-i de-argint
și poate-așa voi reuși
să descurc ițele-ncurcate ale comportamentului
și-n peștera-i neștiută să pătrund.
Doresc să fiu un narator, dar nu unul demiurg
ce știe toate ce-s pe-această lume,
ci prefer să rămân un observator tăcut
păstrându-mi lirismul pentru a mă regăsi!

Lebăda din vis

Încă puțin, dragul meu, și-mi voi găsi curajul,
poate,
de-a cânta, într-un final,
cântecul lebedei ce și-a găsit cuib
adânc sălășluit
în a mea îndoielnică și sfioasă inimă,
iar când ea va muri, iubite,
o alta va răsări;
depinde doar de tine și de-al tău temut răspuns
de va trăi sau nu...
dar pân-atunci, copile, ea încă se teme
și-și apără puiul
asupra căruia doar tu ai drept de viață și de
moarte;
timpul se scurge rapid ca un râu mergând la
vale
spre necunoscut final,
iar lebăda de pe-al său mal își va cânta pierirea
pe când alta se va naște,
iar eu îmi voi găsi curaj
în mâini să-ți pun lebăda din vis
și tu, cu ochi calzi și blânzi, poate ai s-o ucizi...

FLORENTINA-BIANCA
CALANCEA

Colegiul Național „Ion C. Brătianu” Pitești
Premiul Special al Revistei Argeș și
Centrului Cultural Pitești la Concursul de
creație literară NOI SUNTEM TRIMBULINZI

Timpul destrămat

Povestea acestei cărți, **Ispita cuvintelor** este, până la un punct, simplă. Poetul Puiu Răducan s-a apucat serios de treabă, scrie, scrie, scrie și scrie frumos. Scrie pentru aducere aminte în conștiința mediilor literare, că el, autor al unui număr impresionant de volume, insistă cu cerbicie să onoreze antumitatea auctorială. Între timp, poetul s-a convertit în scriitor documentarist, după o escală pitorească prin avatarurile de prozator. Cu scepticismul de rigoare, izvorât din preaplina de lectură a poezilor contemporani, am pogorât în universul poetic al Lui Puiu Răducan. Nu mă aflu pe tărâm necunoscut, parte din creația lui poetului mi-era oarecum familiară. Consimțeam și nu prea la scriitură, dezavuuam introspecția romantică, cu atât mai mult cu cât voci autorizate semnalaseră oarece epigonism eminescian și bacovian. Ba a fost identificată și o infuzie sămănătoristă, prin evocarea idilică a vieții de la țară. La care se adaugă inevitabilul paseism utopic, caracteristic poezilor români, în antiteză cu prezentul sufocant și cu un viitor difuz și incoerent. Care să fie diferența specifică a unui lirism personalizat, distinct? Acestor inevitabile interogații vin a se adăuga cronicile de întâmplinare favorabile, prietenoase, din partea unor literați experimentați și extrem de avizați asupra demersului poetic românesc. Unii observă cu finețe și acele elemente ale scriiturii care trebuie supuse unui travaliu mai intens de stilizare, de cizelare. Opinia unanimă a susținătorilor poetului Puiu Răducan este legată de sinceritatea absolută a demersului liric. De aici și criteriul de selecție și de evaluare sensibilă a poemelor în prezentul volum: franchețea, franchețea nedisimulată, prin care se construiește discursul liric. Așadar sinceritatea să fie oare etalon al evaluării unui discurs poetic? De ce nu, atunci când autorul are un program tematic pe care-l susține într-un limbaj stilizat poetic? Puiu Răducan are un set de valori constante la care se raportează, indiferent de conjunctura biografică. Un om eminent urban, frecventabil, cu un spirit colocvial cuceritor, a rămas, în fibra sa esențială, copilul de la Tepești, rătăcit și stingher în avatarurile vieții moderne, de la oraș. Motivul eternei întoarceri, în spațiu și timp, acasă, nu este nicidecum un artificiu de catalizare a demersului poetic. Și nu este nici o infuzie sămănătoristă repetitivă. E starea de grație a unui om ce simte în

modernismul cotidian cum își pierde identitatea, de unde și tenta paradisiacă a copilăriei evocate patetic. Acolo, la Tepești, dăinuirea avea un singur nume și o singură substanță, căminul, căminul părintesc. Poetul a perceput, odată cu surparea căminului patriarhal, adăpost și pavază în fața fricii de necunoscut, neliniștea, inadaptarea. Înstrăinat printre oameni, a încercat în van să pună o nouă temelie vieții sale, nu s-a putut înrădăcina niciunde și nicicând, a petrecut un timp al irosirii. *Omul fără rădăcini* se agață de o unică și statornică ispită, ispita cuvântului încă nerostit, care-și așteaptă răbdător ieșirea în lume. Seducția cuvântului poetic îl ține treaz, poetul exersează cu frenezie potențialul de comunicare prin cuvânt. Asemeni plugarului ce se opintește cu îndărătnicia pământului, poetul nostru nu contenește să-și modeleze o proprie identitate, prin cuvânt. Poetul nu are multe de spus lumii. E singur, îmbătrânește, îl macină dorul de casă, își simte nevolnicia de muritor de lut, se simte strivit de fantasmalele nopții și de dangătul lugubru de clopot. Și cam atât, în rest e accidentalul biografic, cu inerentele ratări. Un areal tematic statornicit cu intenție și cu program. Or, de aici începe aventura poetică a lui Puiu Răducan. Odată abandonate prejudecățile livrești, cititorul are a face o stranie și inedită călătorie în cuvântul *rătăcirii*, cuvântul *labirint*. Nici poetul nu are fir călăuzitor, a avut tentația timpului călăuză, dar însuși timpul e în suferință, va fi fiind el timp inexorabil, dar e un timp fără repere, este *timpul destrămat*. Tristeții unei biografii înfrânte se adaugă și disperarea unei altfel de irosiri existențiale, irosirea prin cuvânt. Așa vom înțelege alternanța tonalității poetice, fie rafinat elegiacă, fie tânguie frustă. Cel ce nu-și află locul în vidul și nonsensul realității își caută o noimă a ființării în necuprinsul veșniciei. Durata irosirii vieții pe pământ metamorfozată în clipă, în clipa nemuririi prin actul poetic creator. Poetul Puiu Răducan are conștiința trudei sisifice prin cuvânt, simte chemarea rostului poetic la modul absolut, dar mai presus de toate, are conștiința onestă a poemului de mii și mii de ori început, reiterat. În ciuda voinței de scrutător, poemul la care râvnește, rămâne încă neterminat, își așteaptă iar și iar împlinirea ispitirii prin cuvânt.

VIRGINIA PARASCHIV

**Opinia
unanimă a
susținătorilor
poetului Puiu
Răducanu este
legată de
sinceritatea
absolută a
demersului
liric. De aici și
criteriul de
selecție și de
evaluare
sensibilă a
poemelor în
prezentul
volum:
franchețea,
franchețea
nedisimulată,
prin care se
construiește
discursul liric.**

—> crează din nou lumea/și-l face din nou pe Adam din lut/și din coasta fragilă o cioplește pe ea,/sursa oricărei iluzii/din care se hrănește etenitatea”. Pentru un poet al sentimentului cardinal al existenței și duratei temporale, iubirea și obiectul ei (*Iubita mea, tu, mamă a tuturor lucrurilor*) constituie principala rațiune a ființării și singura revanșă împotriva caducității realității imediate (*îndreptățirea mea la existență,/viață/stăpânind peste moarte*).

Generos deschis spre lume, iubind cu un apetit neostoit (*Si vis amari, ama!*) precum creatorul ei, tiparul dumnezeisc al trupului femeii, plămada roditoare și misterioasă ce ne animă tuturor visele și curmă frica de moarte, poetul își manifestă cu o intensivitate expresionistă nestăvilă dragostea pentru întregul univers, un sentiment de jubilație și entuziasm (etimologic: *trăire împreună cu zeul*) față de miracolul renașterii miezului perpetuu rotitor al lumii, ce trebuie urgent mărturisit. “Trebuie să dăm cărțile pe față, nu se poate trișa lumina./Mâinile ni se acordă în aer cu sunetul grav/ce acoperă lumea. E momentul să ne sărutăm/ pământul de sub tălpi, să ne scaldăm/ în mirosurile pământului, ochiul/în fâlfăirea razelor aburoase. Este momentul/să dăm mâna cu tulpinile plantelor ce urcă mereu, deschizând asupra noastră o umbră răcoritoare./Să întrebăm cocostârcii despre umbletul lor/prin cascadele norilor. Să ne întindem în apele

râului/ce curg nicicând obosite,/asemeni lutului galben, asemenea ierbii ușoare,/împovărată de mersul greoi al elefantului./Trebuie să ne descoperim/în fața prăpastiilor lunecând peste munți,/ducând undeva/spre un miez rotitor ca acela al lumii,/sâmburele cireșului ce coace/primele stele”. Flacăra poeziei însăși, cea zână care deschide baierile inimii și aduce soarele în plină iarnă nu e pentru Radu Ulmeanu, în esență, decât o stare adâncă de har: “o stare atât de adâncă de pierdere de sine,/de contopire cu toate posibilitățile,/ cu toate promisiunile (...)”. În sens major, poezia constituie pentru acest creator, deosebit de viguros și delicat, dispoziția energetică prin care “beznele pestilențiale” și “zâmbetele lor strâmbe” (*ale celor care ne-au urmărit o viață întreagă; lichele noi peste lichele vechi*) pot fi judecate, cu toată obiectivitatea și maturitatea vârstei mature, drept latura sângerosă a chipului istoriei contemporane... ”Am două fețe, își asumă, *hic et nunc*, această dramatică scindare istorică poetul – una râde/și cealaltă plânge./Obrazul meu stâng e plin de riduri/și amintește de moarte,/ iar obrazul meu drept/este mereu neted, plin de tandrețe./ Am două fețe/sublime una prin cealaltă,/trăind una prin cealaltă./Între ele stă Eros/cu arcul lui încordat/ și ambiguu...”.

Cântecele de dragoste ale lui Radu Ulmeanu (cu tot *sângele negru al istoriei*, de care am constatat nu numai că nu se poate face

abstracție, dar constituie și un punct atât de nevralgic al întregii lor naturi) nu se înrudesce, cum ar părea, numai cu imnul sau oda vestitilor aezi, în frunte cu Orfeu (adesea invocat). Prin gustul pentru forma temeinică (sonetul mai înainte de toate; rima bogată și subtilă, vezi sugestia corporalității în “îmbrățișarea perechii” “b-c” de către “a-d”; explorarea asonanțelor vocalice moderne; cezura repetată – un adevărat legăn melodic –; iambul, când vechi, când nou; întinderea metrică variabilă, potrivită cu ritmul inimii și elongația ideii etc., etc.), ele sunt conectate, premeditat sau nu, și se hrănesc din abundență cu cele mai recente inovații ale tehnicilor la care recurge astăzi frazarea pentru muzica vocală. Din acest punct de vedere, poeziile lui Radu Ulmeanu sunt nu numai cantabile dar și memorabile. Dese ca registru imagistic, pline de idei și sentimente nobile, general umane, ingenioase, delectabile și tonice, construite cu minuție orfevră (adevărată obsesie la R.U.!), de-a dreptul strălucitoare și frisonante, ca reflex retro al unor specii cu greutate ale genului liric, grație, pe de altă parte, noutăților formale și absenței oricărei bruiări ori stridențe a unui univers interior de mare combustie, care cântă în de el și molipsește totul cu o enormă bucurie de a trăi, poeziile lui Radu Ulmeanu conferă acestui autor un rang de poet major sub toate aspectele.

S-a încetățenit printre istorici și oamenii de cultură expresia după care Palmyra este cetatea reginei Zenobia, deși tocmai ambiția nemăsurată a acestei femei ieșite din comun a dus orașul la pieire.

„Palmyra e astăzi somptuoasa imagine a orgoliului înfrânt”

G.M. Cantacuzino

Dacă prin monumentele sale, Petra pare să fie un oraș al morților - oricât de spectaculoase ar fi ele, în realitate sunt doar morminte -, la Palmyra totul vorbește despre viață. Termele, arcurile de triumf, agora, teatrul, bibliotecile, prăvăliile de sub porticuri, colonadele, templele și casele decorate în interior, arată setea de viață și frumos a locuitorilor săi de altădată. La Petra, viața se desfășura dincolo de limita orașului morților; invers, la Palmyra, necropola a fost scoasă dincolo de zidurile cetății. Celebrele morminte-turnuri se află la aproximativ 1,5 - 2 km depărtare de oraș.

Pe când păresem situl arheologic pentru a ne duce să vedem mormintele-turnuri ale palmirienilor, cerul a prins la orizont o bizară culoare rozacee care în scurt timp și-a schimbat tonul într-un ocrucenușiu. Furtuna de nisip, care se apropia vertiginos de noi se târa între pământ și cer răscolind deșertul și întunecând bolta cerească până atunci senină. Au mai dat și câteva plesnete de ploaie ce au întârit ca un liant nisipul fin, preschimbându-l într-o crustă. Ferestrele autocarului care ne aștepta să plecăm la Valea Mormintelor, deveniseră opace din cauza nisipului extrem de fin care se lipise de geamurile umezite de ploaie. N-a fost una din acele furtuni puternice de nisip care mătură totul în cale și care, în timp, au răzuit și îngropat atâtea cetăți din deșert, drept care nici turiștii nu fuseseră avertizați prin radio, așa cum se procedează de obicei. Mai degrabă a fost un spectacol al naturii menit să-i uimească cu înfricoșată plăcere pe vizitatorii de ocazie. După trecerea furtunii de nisip, cerul s-a înseninat, calmul a revenit și doar noi, luați prin surprindere și neobișnuiți cu așa ceva, ne chinuam să scăpăm de nisipul care ne intrase până și pe sub haine.

Palmyra (II)

povestea reginei palmiriene abundă în caligrafice care au transformat-o într-o figură legendară. Realitatea a fost însă mai prozaică. Mănată de ambiție, regina, care avea trei copii dintr-o căsătorie anterioară, și-a ucis soțul și pe fiul acestuia, Herodianus, pentru a pune mâna pe putere și a-și instala propriul fiu pe tron. Cazul nu e unic, doar că e ceva mai spectaculos. Arogantă, înnebunită de setea de putere, regina a scăpat frâiele rațiunii și purtată de orgoliu a sfidat cel mai mare imperiu al lumii antice, Roma, extinzându-și teritoriul în dauna acestuia. Rănit în orgoliul propriu, împăratul a pornit război contra Palmyrei, în special împotriva reginei, a înfrânt-o și, umilită, a târâit-o în alaiul său triumfal.

La faima Zenobiei a contribuit însuși împăratul Aurelian (214-275) atunci când, luat în derădere în senat pentru victoria asupra unei femei, le-a replicat celor care îl ironizau: „Ah, de ați știți cu ce femeie m-am luptat! Și ce-ar spune istoria dacă aș fi fost înfrânt de Zenobia!” Lăudând-o pe regina palmiriană, Aurelian mărea dimensiunile propriei victorii. Abila întorsătură retorică a frazei latine, ca și lauda la adresa adversarei sale, a sfârșit într-o dublă consfințire a meritelor, atât ale învingătorului, cât și a învinsei. Din acel moment numele lor au fost asociate pentru eternitate.

Ideea că purtăm în numele noastre semnele caracterului și ale destinului, mi s-a părut întotdeauna fantezistă și stupidă. Cu toate acestea, în două cazuri, a trebuit să admit că lucrul este uneori posibil. Este vorba despre acel monument de vicii și perfidie care a fost Taleyrand, al cărui vechi nume de familie, Tallerian, conform dicționarului *Robert Encyclopedique* ar fi însemnat „destructiv” sau „distrugător”, și de cel al reginei palmiriene, care în conformitate cu același dicționar ar fi format din două cuvinte, *Zen*, variantă a numelui lui Zeus, și *bia* care în limba greacă ar însemna violență. Cu adevărat, Zenobia s-a comportat cum îi era numele, înălțându-se prin curaj, ambiție și violență, la cel mai înalt rang din societatea antică, cel de regină.

Despre ea nu se cunosc prea multe lucruri, mai ales anii nașterii și morții rămân necunoscuți. Ca și soarta sa după capturare și aducerea la Roma. Nici măcar anul exact al predării Palmyrei, capitala regatului său, nu este pe deplin elucidat. Sigure nu sunt decât informațiile privind viața și faptele sale între anii 267 și 272, anii săi de domnie. Ce se știe în mod cert, pe bază de descrieri, este că era cea mai frumoasă femeie din Orientul Apropiat. În *Historia Augusta*, text datând din secolul al IV-lea, este descrisă ca fiind de o frumusețe ieșită din comun, cu niște ochi mari și negri incredibil de frumoși și expresivi, că avea tenul mat, de culoare brună, dinții albi precum perlele și o voce sonoră. Era o neobosită călăreață și mergând în fața trupelor de cavalerie le aducea până la epuizare, ea nedând niciun semn de oboseală; că „însuflețea mulțimea asemeni împăraților, cu casca pe cap și îmbrăcată în purpură”. Curajoasă peste poate, Zenobia înfrunta la vânătoare panterele de una singură având drept armă doar sulița. De o cultură ieșită din comun la vremea ei, vorbea trei limbi, greaca, egipteană și aramaica, dar prefera să vorbească mai mult limba greacă. La curtea sa, i-a primit cu multă cinstire pe Longinus, filosoful grec cel mai renumit în timpul respectiv, și pe Paul din Samosata, episcopul Antiochiei. După capturarea reginei, Longinus, care era sfetnicul Zenobiei, a plătit cu viața pentru fidelitatea lui, fiind executat din ordinul personal al lui Aurelian. Un singur și fatal cusur a avut Zenobia: ambiția nemăsurată.

Se asemuia Cleopatrei, a cărei descendentă îndepărtată susținea că este, după cucerirea Egiptului însușindu-și chiar numele ei, autointitulându-se *Cleopatrorum Ptolemaeorunque gente*. Prin tot ce făcea, prin felul de a se îmbrăca și purta, prin tot ce o înconjură, prin ritualurile în manieră

egipteană, ținea să amintească de presupusa ei străbună. A mers până acolo încât le-a cerut oamenilor de la curtea sa să caute orice informație, orice document referitor la Cleopatra pentru a-i urma întocmai exemplul. Un lucru esențial o deosebea însă de regina egipteană: în timp ce aceea dusese o diplomatie de alcov, Zenobia, în imensa și nesăbuita ei ambiție a preferat să sfideze și să intre în conflict armat direct cu imperiul roman. Aurelian, care tocmai fusese declarat împărat în 270, nu s-a lăsat intimidat însă de impetuoșitatea, forța și violența aprigei regine care tocmai cucerise întreaga Sirie până la Mediterana, Asia Mică și Egiptul, creând un imperiu care se voia o alternativă la puterea Romei. Și nici de faima arcașilor palmirieni conduși de generalul Zabdas. Prima confruntare dintre armata romană și cea palmiriană a avut loc în primăvara anului 272 la Antiochia, pe atunci capitala provinciei Coele-Siria. Cu toată strategia generalului Zabdas, care profitând de starea de confuzie declanșată de atac, a mințit, susținând că l-ar fi capturat pe Aurelian, cu toată vitejia arcașilor palmirieni, vestiți în epocă pentru precizia loviturilor date, în ziua următoare trupele romane au cucerit cetatea Antiochiei. Retrasă la Emesa/Homs, Zenobia a căutat o formulă de compromis cu împăratul, însă Aurelian a refuzat-o categoric. Logic, era de așteptat ca în fața forței trupelor romane, Zenobia să se predea, însă ea a reacționat taman pe dos decât i-ar fi dictat minime prudentă: l-a declarat pe fiul ei cel mare, Walballathus, *Augustus*, calitate în care revendica, nici mai mult, nici mai puțin, decât stăpânirea întregului imperiu roman. Ba, spre uimirea generală, i-a transferat fiului său titlurile deținute de Odeinath, la care a adăugat numele de Iulius, Aurelius, Septimius, Walballatus, Imperator, Caesar, Persicus, Arabicus, Pius, Felix, Invictus. Mania grandorii atinsese apogeul și ce era inevitabil s-a produs - prăbușirea! Cum era să accepte uriașul imperiu roman să devină parte din regatul palmirian? Dar Aurelian să fie dat deoparte de imberbul fiu al *Augustei*, cum se declarase în calitate de mamă a împăratului Zenobia?

Cu toate acestea, s-a tergiversat încă patru luni. Între timp, după ce se confruntase cu trupele de arcași ale reginei la Emesa, Aurelian a reușit să cucerească orașul în care domniseră vremelnice Zenobia și fiul ei. Singura soluție pentru regină era replierea în cea mai mare grabă la Palmyra, lucru pe care l-a și făcut. Atâta doar că în retragere, atacați de cavaleria romană ușoară, o mare parte din arcașii ei au fost masacrați. Cu toate hărțuierile beduinilor și căldura îngrozitoare de care avuseseră parte la traversarea deșertului, o săptămână mai târziu, soldații conduși de Aurelian se postaseră sub zidurile Palmyrei. Mai preocupată de cuceririle teritoriale decât de fortificarea cetății, Zenobia neglijase până în acel moment crearea unui sistem defensiv eficace. În mare pripă, a dat dispoziție să fie plasate pe zidurile orașului și în vârful mormintelor-turnuri din preajma Palmyrei mașinării de război, dar totul nu era decât o încropeală. Printr-o scrisoare, Aurelian i-a cerut din nou să se predea, însă nici înconjurată de vrăjmași, în mândria ei patologică, Zenobia nu a catadicsit să răspundă. Abia când foamea a început să-și arate colții, a încercat să ia legătura cu Sapor I, regele perșilor, căruia să i se preda, sperând ca prin această diversiune să-și salveze capitala și pe ea însăși. A încercat să se strecoare din Palmyra, căutând scăpare în palatul ei întârit de la Halabie, aflat la mică distanță de Eufrat, de unde ar fi putut să se îmbarce pe un vas comercial. Din păcate, romanii au prins de veste, au urmărit-o cu o trupă de cavalerie ușoară și rapidă, mai iute oricum decât dromaderile pe care fugeau regina și mica ei escortă. În luna august a anului 272, Aurelian a pătruns în Palmyra, și-a însușit tezaurul Zenobiei, iar pe Zenobia și pe fiul ei Walballatus i-a luat cu el la Roma. În 274,

Aurelian i-a târât, într-un car, în alaiul său triumfal. Împodobită din cap până la picioare cu bijuterii din aur, regina se clătina sub greutatea lor. Despre sfârșitul ambițioasei regine, informațiile sunt contradictorii, unii susținând că s-a lăsat să moară de foame în timp ce era dusă la Roma sau chiar că ar fi fost decapitată, dar atunci cum rămâne cu prezența ei în alaiul triumfal? Alții spun că Aurelian ar fi dat dispoziție să fie „cazată” în vila lui Hadrian de la Tivoli, unde ar fi murit la scurt timp după aceea. Mai sunt și cei care afirmă, pe ce bază? că s-ar fi căsătorit cu un senator roman...

În ce privește falnica Palmyra, după cucerirea ei, Aurelian care în acel moment, avea bătaie de cap cu carpii la Dunăre, a lăsat-o în paza a 600 de arcași. Molipsiți de orgoliul Zenobiei, locuitorii cetății s-au răsculat, au masacrat garnizoana, iar în locul Zenobiei, l-ar fi proclamat împărat pe Antiochos, tatăl ei. Aflând de cele petrecute, furios, Aurelian s-a înapoiat în oraș unde a pătruns fără cea mai mică rezistență, lăsând de astă dată cetatea, drept pedeapsă, pradă jafului și distrugerii. Cu toate acestea, din aurul jefuit de la palmirieni, a restaurat templul Soarelui, Sol Invictus, despre care credea că îl purtase la victorie atunci când cucerise Antiochia. Aceluiași zeu, i-a închinat la înapoiere la Roma, un templu. Și cu aceasta, perioada de faimă și apogeu al Palmyrei s-a încheiat. Între 272, când cetatea din deșert s-a predat și sfârșitul secolului XIX, când din faimoasa cetate din oază nu mai rămăsese decât un sat amărât și uitat închis între zidurile vechi ale cetății, istoria și-a făcut de cap, ba dându-i speranțe, ba năruindu-le, trecând-o dintr-o stăpânire în alta, ba călcând-o în picioare, ba săltând-o pentru scurt timp din starea ei mizeră. Din 274, Palmyra și-a reluat vechea denumire, Tadmor, cu care a traversat următoarele șaisprezece secole. Restaurată masiv în ultimii cincizeci de ani ai sec. XX, Palmyra-Tadmor părea să revină la vechiul său statut cel puțin în plan turistic. Asta până când în vara anului 2015 a căzut în mâinile ISIS. Mi-e greu să-mi imaginez cum arată situl arheologic a cărui frumusețe m-a fascinat, după ce au fost distruse o mare parte din vechile sale monumente. Oameni și opere de artă au avut de suferit la Palmyra în mod egal, fără a putea fi apărate de nebulia oarbă a hoardelor ISIS. Pentru mine, Palmyra va rămâne așa cum am văzut-o în 2005, cu coloanele repuse la locul lor, cu lumina celestă care scotea în evidență câte ceva din frumusețea ei monumente de odinioară, cu imaginea pașnică a băiețandrilor purtând mieii în brațe, cu prea împodobitele cămile mânate la trap printre temple și de-a lungul Marii Colonade, cu toate minunile ei.

Zenobia... Dar la urma-urmei, cum arăta această femeie despre care Adnan Bounni sau Khaled Asaad spunea că „era cea mai nobilă și cea mai frumoasă din întregul Orient?” După știința mea, exceptând puținele monede emise la Emesa în scurta domnie a reginei și a fiului său, Walhallathus, nu s-a păstrat vreun portret al acestei frumuseți fără egal. Câte ceva despre fizicul și firea ei s-a scris în *Historia Augusta*, dar cuvintele sunt neputincioase când e vorba să surprindă și descrie trăsăturile cuiva, lăsând la latitudinea și puterea de a-și imagina a celui care citește respectivele texte. În mod paradoxal îți poți face însă o idee despre cum arăta Zenobia din sculpturile aflate în mormintele-turnuri sau din cele din cele hipogee/subterane din Valea Mormintelor. De asemenea, din portretele sculptate aflate în Muzeul de Arheologie local sau la Luvru. Primul meu contact cu sculptura palmiriană a avut loc la Luvru. Intrasem în muzeu la deschidere și după amiaza târziu eram tot acolo. În disperata mea situație, când nu speram că voi mai putea vizita muzeul vreodată - eram în 1988! -, devenisem lacomă, voiam să văd cât mai mult, însă prea-plinul îmi depășea puterile. Ajunsesem în situația când mă mișcam ca un automat, atunci când doar constați, dar nu mai digeri mare lucru din ce vezi. Asta până am ajuns în sala dedicată artei palmiriene, unde splendoarea acelor chipuri de femei sculptate m-a țintuit locului. Erau de o frumusețe ieșită din comun, încărcate de mister, pline de senzualitatea aceea orientală

despre care G.M. Cantacuzino a lăsat un text memorabil. Ca în cazul tehnicii sculpturale grecești numită a „hainei ude”, țesăturile fine lipite de corp dezvăluiau o anatomie fără cusur, plină de căldură și mai cu seamă senzuală. Cu chipurile lor fine, bogat împodobite cu bijuterii, fiecare din ele lăsa impresia unei regine. Erau de o frumusețe uluitoare! Desăvârșită! Dacă aceste nobile palmiriene de odinioară erau atât de frumoase, cum trebuie să fi arătat Zenobia, unanım considerată drept cea mai frumoasă femeie din întregul Orient? Chipul de pe monedele emise în scurta ei domnie, cât a condus regatul de la Emesa, nu spune mare lucru, el având un aer comun cu alte efigii de regine care au bătut monedă. Și apoi, imaginea în metal este rece și impersonală, se pierd tocmai căldura, finețea și moliciunea carnației, calități care au făcut celebră frumusețea acestei femei fără pereche în nuri. În afara efigiei de pe monedele bătute la Emesa, n-am cunoștință să se fi păstrat vreun bust sculptat al reginei din Palmyra. Nu rămâne decât ca, citind textul din *Historia Augusta*, combinându-l cu imaginile frumoaselor palmiriene și punându-ne fantezia la lucru să-i cioplăm un chip cât mai desăvârșit.

Necropola cetății se află în afara sitului, în Valea mormintelor. Risipite pe colină, distanțate unele de altele, răsar din pământul sterp straniile morminte-turnuri. Pe dinafară, mai mult sau mai puțin degradate de trecerea vremii, ele nu promit mare lucru. O inscripție deasupra intrării spune căror familii le-au aparținut. Pentru că mormintele-turnuri sunt morminte colective și prea puține individuale. Unele s-au ruinat de tot, altele, care se mai țin în picioare, își arată rănilile făcute de trecerea timpului și de furtunile de nisip care au ros și surpat mai toate cetățile din deșert. Atunci când nu le îngroapă cu totul, cum a fost cazul cu Baalbek și cum e cazul Palmyrei care a fost și ea înghițată de nisip. Dacă pe dinafară nu-i mare lucru de văzut, interioarele bizarelor turnuri sunt uluitoare prin decorația opulentă, cu plafoane pictate, cu scară interioară, cu abundența de statui-bust ale defuncților aflate la fiecare etaj. Între nișele funerare, *loculi*, spațiul este decorat cu desene geometrice, dar uneori chiar și cu elemente florale. Dacă în materie de arhitectură asemănarea cu modelele mediteraneene, grec și roman, sare în ochi, în materie de artă statuară, de sculptură în general, originalitatea este cea care o diferențiază total de aceleași modele. Amestecul dintre modelul tradițional sirian, cel mesopotamian și cel oriental în general a dat în sculptură cele mai spectaculoase rezultate, cu deosebire în portretistică și basorelief. Cum sculptura, cea de pe consolele coloanelor, din temple, din agora au dispărut de mult timp, singurele dovezi ale calităților sculptorilor antici palmirieni au rămas zecile sau poate sutele de portrete funerare, bust sau întreg, și frizele din unele temple, care departe de a avea caracter exclusiv religios, înfățișează și scene din viața de toate zilele, cu caravane de negustori cu cămile transportând mărfuri și personaje care le urmează. Vederea unei astfel de frize din apropierea templului lui Bel mi-a tăiat respirația prin frumusețea, dar mai cu seamă prin ineditul reprezentării în cea mai pură manieră brâncușiană a unui grup de trei femei. Esențializate, chipurile femeilor erau înlocuite de forme ovale uimitor de asemănătoare cu ovalul Domnișoarei Pogany, iar vălurile care le acopereau capul și bustul erau aproape identice cu coafura în trepte ale aceluiași model sculptural brâncușian. Modul de reprezentare era de o modernitate care te lăsa cu gura căscată, fapt ce confirma spusa brâncușiană conform căreia arta n-are vârstă și este universală. Abia ovele care țineau marginea frizei și decorația cu ciorchini de struguri mai aminteau de influența romană în sculptura decorativă palmiriană. Un alt lucru care m-a pus pe gânduri în timp ce treceam dintr-un mormânt-turn în altul a fost maniera de reprezentare a figurilor întregi, culcate într-o rână, exact ca în sculpturile funerare din mormintele etrusce. Defunctul e arareori reprezentat singur, cel mai adesea fiind alături de soția lui cel puțin, dar mai ales de întreaga familie. Poziția aceea relaxată a corpului pe

jumătate culcat, cu o cupă ținută într-o mână - bea, oare, din vinul vieții sau din apa morții? - este de o uluitoare simetrie cu sculpturile de pe sarcophagele etrusce, mai vechi cu cel puțin șase sau șapte secole față de arta palmiriană. E derutant acest model de redare, mai ales că la data la care au fost construite celebrele morminte-turnuri (sec. I-III) populația etruscă dispăruse de mult absorbită de cea romană. Ultimul descendent supraviețuitor de origine etruscă a fost cardinalul Cecina, înghiț și el de hăul veșniciei în secolul al XVII-lea. Cum pot exista, la mari distanțe de timp și spațiu, două moduri de reprezentare sculpturală identice nu știu, nu pot să-mi explic. Așezate într-o rână reprezintă „senin și enigmatic”, statuile refuză orice dialog cu vizitatorul, pur și simplu există...

Aveau palmirienii pictură în sensul autentic al cuvântului? Dacă vizitezi Palmyra ai impresia că ea se reducea doar la decorațiuni interioare, însă siluetele zeilor palmirieni pictate în frescă de la Dura Europos lasă să se înțeleagă că artiștii au atacat în registru major, cu remarcabile rezultate și arta monumentală. Până la această dată, cazul pare singular. Și mai ciudat e faptul că monumentul de la Dura Europos nu era un templu palmirian, ci o sinagogă, unica pictată figurativ care s-a conservat. Motivul care a determinat reprezentarea zeilor și preoților palmirieni într-o sinagogă rămâne un mister.

Muzeul de Arheologie de la Palmyra abundă în sculptură și artefacte descoperite în sit cu ocazia săpăturilor făcute în ultimii mai bine de cincizeci de ani de echipe siriene și străine. Ca un paznic al comorilor aflate în muzeu, chiar la intrarea în grădina străjuiește, colosal și înfricoșător, Leul zeiței Allath, asimilabilă cu zeița Athena, dar și cu zeița siriană Atargatis, protectoare a fecundității. Între uriașele labe din față ține prinsă o gazelă, poate un orix, care încearcă să scape din cumplita îmbrățișare. Gura căscată a leului dezvăluie într-un rânjel sinistru caninii; gazela n-are nicio scăpare, va fi sfâșiată de el. Când privesc astăzi fotografia Leului, am senzația că citesc în rânjetul cumplitei feline semnul rău prevestitor a ceea ce avea să se întâmple peste o mie șapte sute de ani cu Palmyra, încăpută fără putință de salvare în ghearele ISIS. După ce abia reinviase din ruine, cu monumentele aruncate în aer, cu operele de artă din muzeu sparte cu barosul sau jefuite, cu locuitorii nevinovați uciși în mod bestial, minunata cetate din oaza de palmieri, e din nou la pământ. Dacă și cui îi va fi dat să o resusciteze?

Cu această imagine rău prevestitoare, al cărei sens atunci nu l-am înțeles, am părăsit Palmyra și implicit Siria. În vara lui 2015, chipul Leului zeiței Allath, cu gazela prinsă în gheare, a căpătat sinistru sens pe care îl dau azi, însă pentru mine, capitala din deșert va rămâne pentru totdeauna luminoasă și spectaculoasă, așa cum am văzut-o în luna mai a anului 2005.

Iar călătoria în Orientul Apropiat, o binecuvântată ocazie a unei incursiuni prin istoria și civilizația unei lumi fascinante și complet necunoscute, care m-a îmbogățit sufletește și artistic în același timp. O astfel de șansă există doar o dată în viață. Eu am avut-o și-i mulțumesc Cerului pentru ea.

Amestecul dintre modelul tradițional sirian, cel mesopotamian și cel oriental în general a dat în sculptură cele mai spectaculoase rezultate, cu deosebire în portretistică și basorelief.

Știri de la Centrul Cultural Pitești

■ Centrul Cultural Pitești, prin Clubul de Istorie „Armand Călinescu”, a organizat simpozionul cu tema „Două doamne, ctitoare în Pitești - Doamna Elina și Doamna Bălașa”, în cadrul proiectului cultural-educativ, sub genericul „Biografii de excepție cu Octavian Dârmănescu”. Manifestarea, susținută de muzeograful Octavian Dârmănescu a reunit un public format din elevi, cadre didactice de la Colegiul Economic Maria Teiuleanu și pasionați de istorie. Evenimentul a stat sub semnul împlinirii a 360 de ani de la ctitorirea Bisericii Domnești Sfântul Gheorghe din municipiul Pitești.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Sala Ars Nova expoziția de artă plastică sub genericul „Constantin Samoilă - 78”. Manifestarea, dedicată artistului plastic Constantin Samoilă, care împlinește în curând 78 de primăveri, a reunit un public numeros, format din prieteni, admiratori, elevi și cadre didactice de la Colegiul Economic Maria Teiuleanu și de la Colegiul Național

Lansarea volumului „Măști venețiene”, de Liviu Capșa

I.C.Brătianu. Evenimentul aniversar a cuprins recitaluri de melodii de suflet, interpretate de Grupul Vocal Armonia, Ansamblul Folcloric Doruri Argeșene, din care face parte și sârbătoritul, precum și vernisajul expoziției de icoane pictate pe sticlă, metaloplastie și artă decorativă, realizate de maestrul Constantin Samoilă. Îndrăgitul om de cultură a fost felicitat de mai mulți invitați, printre care s-a aflat și primarul municipiului Pitești, Tudor Pendiuc. În semn de prețuire pentru contribuția municipalității la cultură, Constantin Samoilă a donat administrației publice locale o icoană pe sticlă, în care i-a zugrăvit pe Sfinții Împărați Constantin și Elena, patronii spirituali ai Piteștiului.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat ediția din luna martie a Clubului literar-artistic „Mona Vâlceanu”. Evenimentul, coordonat de profesoarele Mona Vâlceanu și Gabriela Georgescu a debutat cu evocarea operei și personalității poetului Nichita Stănescu, moment susținut de elevi de la Colegiul Național I.C.Brătianu, care au citit o serie de poeme și au cântat melodii, pe versurile marelui dispărut. În continuare, a avut loc un medalion literar, dedicat invitatei speciale, profesoara-scriitoare Iudita Dodu Ieremia, de la aceeași unitate de învățământ. Elevi talentați de la Brătianu și profesoara lor au cucerit auditoriul cu o emoționantă lectură din poemele și prozele scurte, semnate de Iudita Dodu Ieremia.

■ Centrul Cultural Pitești și Uniunea Scriitorilor din România Filiala Pitești au organizat în Sala Ars Nova, lansarea volumului de versuri cu titlul „Măști venețiene”, de Liviu Capșa. Originar din județul Călărași, autorul este de profesie avocat, dar pasiunea pentru arta condeiului l-a determinat să deuteze editorial cu un volum de parodie și unul de versuri, la editura Calende din Pitești, aflându-se în prezent la a cincea carte. Despre noua apariție editorială, „Măști venețiene” au vorbit

președintele Uniunii Scriitorilor din România Filiala Pitești, criticul literar Nicolae Oprea, redactorul șef adjunct al revistei „Viața Românească”, Marian Drăghici, redactorul-șef al revistei „Argeș”, scriitorul Dumitru Augustin Doman, poetul Mircea Bârsilă și evident, autorul, Liviu Capșa.

■ Centrul Cultural Pitești, prin Clubul de Istorie „Armand Călinescu”, a organizat simpozionul cu tema „Chișinăul între iarna rusească și primăvara occidentală”. Manifestarea s-a înscris în proiectul cultural-educativ „Lumea Azi” și a reunit istorici și pasionați de istorie, care și-au prezentat opiniile în legătură cu situația din Basarabia. Preț de mai bine de un ceas, istoricul Marius Chiva, maiorul Cătălin Bunescu de la Școala Militară de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Terestre „Basarab I”, medicii - poeți Adrian Mitroi, Constantin Teodor Craifaleanu, col. (rtr.) Teodor Ghițescu, Gheorghe Petraneanu, reprezentant al Asociației „Pro Basarabia și Bucovina”, scriitorul Mihail Ghițescu, poetul Florian Stanciu, col. (rtr.) Ion Stan au analizat perspectivele unirii Basarabiei cu România și au dat o serie de răspunsuri la întrebarea: „Dorește Moldova unificarea cu patria mamă sau vrea să intre în Uniunea Europeană ca stat independent?”

■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Sala Ars Nova un spectacol muzical, oferit de Grupul Folk „P620”. Evenimentul, prilejuit de împlinirea a opt ani de la înființarea Grupului Folk „P620”, sub îndrumarea cantautorului Tiberiu Hărăguș a cuprins recitaluri susținute de membri ai grupului și copii care urmează cursul de chitară, în cadrul instituției. Talentații artiști au primit aplauze la scenă deschisă de la admiratorii lor, printre care s-a aflat și primarul municipiului Pitești, Tudor Pendiuc. Edilul-șef le-a adresat un mesaj de suflet la ceas aniversar, în semn de prețuire pentru prestația lor, la numeroasele manifestări, organizate de administrația publică locală.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat ediția din luna februarie a proiectului cultural-educativ, sub genericul „Povești de viață - povești de suflet cu Denisa Popescu”. Amfitrioana manifestării, poeta Denisa Popescu, a invitat-o pe poeta Cristina Onofre, spre a-i fi subiectul poveștii, pe care avea s-o prezinte în fața publicului, format din elevi și cadre didactice de la Colegiul Economic Maria Teiuleanu. Originară din comuna Mihăești, județul Argeș, Cristina Onofre este absolventă a Facultății de Tehnologie Chimică București și cochetează cu poezia încă din copilărie. A debutat în revista „Lucașul” și a publicat până acum șapte volume de versuri. Este membră a Uniunii Scriitorilor din România Filiala Pitești și se bucură de dublă cetățenie, română și franceză, fiind apreciată și în țara lui Voltaire, pentru creația sa literară.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Sala Ars Nova lansarea cărții de critică literară, cu titlul „Poezia postmodernă. Anchetă”, coordonată de poetul Virgil Diaconu. Lucrarea, care poate constitui un interesant manual de studiu pentru studenții la Filologie, cuprinde o definiție a literaturii postmoderne, bazată pe opiniile mai multor teoreticieni români și străini. Volumul are și o analiză a poeziei postmoderne românești, realizată în perioada iulie 2012 - august 2015, la care răspund 66 de scriitori și critici literari români, care evaluează poezia postmodernă românească, o poezie asumată îndeosebi de generația poetică 1980. Despre noua apariție editorială au vorbit criticul literar Marian Barbu, scriitorii Aurel Sibiceanu, Lucian Costache, poetul Florian Stanciu și, evident, autorul, poetul Virgil Diaconu, directorul revistei „Cafeneaua literară”, publicație lunară editată de Centrul Cultural Pitești.

■ Centrul Cultural Pitești și Colegiul Național I.C.Brătianu au organizat colocviul

cu tema „Noi suntem Trimbulinzi. Memento Nichita Stănescu”. Evenimentul, prilejuit de împlinirea a 33 de ani de la moartea marelui poet și gânditor Nichita Stănescu, a cuprins un concurs de creație și interpretare, susținut de elevi de la Brătianu. Manifestarea, coordonată și moderată de profesoara-scriitoare Iudita Dodu Ieremia de la aceeași unitate de învățământ, s-a încheiat cu acordarea premiilor pentru cei mai merituoși artiști.

■ Primăria Municipiului Pitești, prin Centrul Cultural Pitești, a organizat tradiționalul spectacol, sub genericul „De Dragobete Iubește Românește!” Manifestarea, desfășurată în Piața Primăriei Municipiului Pitești și dedicată sărbătorii iubirii la români a fost susținută de Grupul Folk „P620”, sub îndrumarea cantautorului Tiberiu Hărăguș și de elevi de la Școala Populară de Arte și Meserii din Pitești, coordonați de managerul Gabriela Pendiuc. Publicul iubitor de frumos s-a delectat, preț de mai bine de un ceas, cu melodii folk și piese de muzică tânără, interpretate cu pasiune de talentații artiști.

■ Primăria Municipiului Pitești, prin Centrul Cultural Pitești, a organizat la Casa Cărții o nouă ediție a Conferințelor Municipiului Pitești, dezbateri publice lunare, pe teme de cultură generală, inițiată de primarul Tudor Pendiuc. Invitat special la eveniment, scriitorul și criticul literar Alex Ștefănescu a susținut, în fața unui public numeros și avizat, prelegerea cu titlul „Noi și Eminescu”. Eruditul om de cultură a captivat auditoriul cu o serie de istorii fascinante despre profesia sa de critic literar și despre pasiunea pentru creația eminesciană. Născut în județul Timiș, orașul Lugoj, din părinți bucovineni și membru al Uniunii Scriitorilor din România, Alex Ștefănescu a publicat până acum 25 de cărți de critică literară. Printre volumele sale se numără „Istoria Literaturii Române Contemporane”, o lucrare care a aprins spiritele multor oameni de cultură din România.

■ Centrul Cultural Pitești, prin Clubul de Istorie „Armand Călinescu”, a organizat colocviul cu tema „Călătorie de la frică la nevoi: O istorie a singurătății”, în cadrul proiectului cultural-educativ sub genericul „Istorie și istorii cu Marin Toma”. Dezbateră, susținută de istoricul Marin Toma, secretarul de redacție al revistei-document „Restituiri”, a captivat publicul format din elevi și cadre didactice de la Colegiul Național Zinca Gulescu. În cadrul reuniunii au fost abordate o serie de teorii privind singurătatea: Singurătatea oglindită în operele literare, creațiile de artă plastică, fotografie, din diversele etape ale istoriei, singurătatea omului în fața morții, singurătatea care devine auto-cunoaștere, singurătatea celui care abandonează și a celui abandonat, singurătatea măreață - adică a omului care învinge natura, singurătatea liderului, singurătatea fizică și emoțională, singurătatea trăită în lux, în sărăcie, în libertate, singurătatea colectivă, adică a grupurilor ostracizate, singurătatea exilului, singurătatea ca unicat, monahismul, care nu produce suferință, ci detașare.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Sala Ars Nova spectacolul muzical sub genericul „Mărțișoare, mărțișoare”, susținut de copiii care urmează cursul „Prietenul meu Pianul”, desfășurat în cadrul instituției de profesoara Clementina Dionisie. Manifestarea, dedicată Zilei Internaționale a Femeii a cuprins recitaluri de piese interpretate la pian, poezii, melodii corale, specifice primăverii și piese interpretate la chitară de micii artiști. Pentru prestația lor, copiii au fost răsplățiți cu aplauze din partea publicului format din părinți și bunici. Iar doamna profesoară a ținut să-i felicite pentru modul în care învață la orele de pian, dar și pentru chemarea către alte ➔

→ instrumente muzicale, pictură și dansuri.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat spectacolul muzical-literar-artistic sub genericul „Tu ești primăvara mea”, desfășurat în Piața Primăriei Municipiului Pitești. Evenimentul, dedicat Zilei Internaționale a Femeii a fost susținut de Grupul Folk „P620”, coordonat de cantautorul Tiberiu Hărăguș și de Trupa de teatru „Roberto”, sub îndrumarea artistului Robert Chelmuș. Manifestarea a cuprins recitaluri de muzică folk, ușoară și populară, de poezii și scenete, interpretate cu măiestrie de talenții artiști, care au delectat preț de mai bine de două ceasuri, publicul amator de distracție în aer liber.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat simpozionul cu tema „Să ne cunoaștem pe noi înșine”, în cadrul proiectului cultural-educativ sub genericul „Știința în slujba cetățeanului, cu Teodor Ghițescu”. Manifestarea, susținută de col. (rtr.) ing. Teodor Ghițescu a reunit un public format din elevi și cadre didactice de la Colegiul Economic Maria Teuleanu. Conceptul de energie intelectuală ca proprietate a omului educat de a produce transformări premeditate asupra sistemelor

pe care le cunoaște datorită educației constituie elementul de bază în dezbaterile pe tema autocunoașterii.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Sala Ars Nova lansarea volumului de proze scurte și poezie cu titlul „Clepsidra cu iubire”, de Ramona Voiculescu. Originară din Pitești, autoarea este de profesie jurnalist, iar talentul său în arta condeiului a fost remarcat de regretatul jurnalist și lider de opinie Mircea Mărgărit, care a impulsionat-o să-și publice scrierile. La debutul editorial au participat colegi de breaslă, prieteni, membri ai Ligii Scriitorilor din România și de Expresie Română de Pretutindeni Filiala Argeș, elevi și cadre didactice de la Colegiul Tehnic Dimitrie Dima. Despre Ramona Voiculescu și cartea sa au vorbit poezii Denisa Popescu, Adrian Mitroi, Constantin Teodor Craifaleanu, scriitorii Ion Lică Vulpești, Ionel Dincă, istoricul Marius Chiva, artistul plastic Constantin Samoilă. Iar autoarea și-a delectat auditoriul cu o lectură din volumul „Clepsidra cu Iubire”, fiind acompaniată la chitară de soțul ei, Giulio Sanna din Italia. „Așa cum spune și titlul cărții, viața este o Clepsidră cu Iubire. Fiecare clipă este unică, nu poate fi rețrăită, iar din iubire se nasc toate celelalte

Conferințele Municipiului Pitești - Alex Ștefănescu

sentimente. Noi alegem dacă trăim pentru a fi mai buni sau dacă facem un scop în existența noastră din a avea și a uita să dăruim. Iubiți zâmbind, pentru că fericirea se află în voi și nu în ceea ce puteți atinge!” este mesajul Ramonei Voiculescu pentru cititori.

CARMEN ELENA SALUB

Pe urmele lui Camil...

(urmare din p. 32)

Alegători din Cercul Oravița,
Dacă vă plac candidații care fâgăduiesc de toate/

Dacă vă plac candidații care se sprijină mai mult pe glasul altora decât pe al lor/

Dacă vă plac candidații care se înjugă la carul intereselor străine neamului nostru,/

Dacă nu vă lipsește nimic,
Dacă trăiți în dulce prietenie cu Societatea/
Nu votați/

cu candidatul nostru domnul/
CAMIL PETRESCU,/
Directorul ziarului *Țara*/
El nu are nevoie de votul celor slabi de îngeri,/

El nu are nevoie de votul celor care se lasă atrași de vorbe/

El nu are nevoie de votul care nu știu ce vor;/

Candidatul nostru/
CAMIL PETRESCU/
Are nevoie de voturile celor buni, cinstiți și inimoși!”

Un om care intră în politică din partea Întunericului și vrea să mai și câștige ar fi trebuit să lupte, la figurat, „cu otravă, cu pumnalul și chiar cu parul”. Dramaturgii de succes nu erau oameni proști și știau ce vor de la viață, de la scenă și de la femei...

“Oravița, rămâi de rahat!”

(Formularea de mai sus ne-a fost inspirată de poetul Adrian Păunescu care a zis același lucru despre Petrila cu ocazia unui spectacol susținut de Cenaclul Flacăra a tineretului revoluționar. A fost ziua în care localnicii nu au aplaudat-o suficient de puternic și de sacadat pe d-ra Carmen Antal, viitoarea soție a Bardului...)

Oravița se află într-un capăt de țară, prin apropierea paralelei 45. Orașul este înconjurat de dealuri scunde precum Tâlvele (cea mare și

cea mică), Colilia, Prisaca, Dealul Mare, Lup, Rol, Marila, ce pun în evidență, prin semeția lor pitică, înălțimea relativă a Munților Aninei. Oravița se bucură de influența climei mediteraneene dar, știm cum am învățat la școală, că vântul „Coșava” nu se joacă și când bate, bate chiar cu 140 km/h. În acest compromis climatic, continental-acvatic, se descurcă onorabil, printre plantele locului și pomii tradiționali, atât arborele pagodelor, castanul comestibil, stejarul și pinul, flora sălbatică din preeria americană, smochinul, magnolia, arborele-mamut originar din California, abanosul, tisa și tuia, dar și alunul turcesc... La Oravița, dacă n-ați știut, ființează cel mai vechi teatru din țară. Clădirea a fost construită, în stil baroc vienez, tocmai în anul 1817. Pentru că Mihai Eminescu a jucat (sau a suflat) pe scena acestuia, orăvițenii au pus, în mod inspirat, numele poetului pe firma teatrului. Ce oraș frumos! Ce climă minunată! Ce vegetație abundentă! Ce peisaje magnifice! Dar și ce oameni, domnule dragă... Gazeta concurentă, „Banatul românesc”, (vezi nr. 70 din 9 aprilie 1921) îi recomandă lui Camil Petrescu „întoarcerea la o serioasă muncă culturală” și îl acuză că tulbură țărani „cu fel de fel de bazaconii”. „Banatul...” își exprimă speranța că alegătorii orăvițeni vor alege, în ziua de 24 aprilie 1921, pe postul vacant de deputat din Oravița, „Lumina” și nu „Întunericul”. Adică pe candidatul Costache Nedelcu din partea Partidului Poporului al generalului Averescu și nu pe Camil Petrescu, onorabilul candidat al Opoziției naționale, susținut de deputați, intelectuali, artiști, ziaristi, preoți și învățători. Cetățenii din Cioclova Română, Cioclova Montană, Greovăț, Jurova, Secaș, Vărădia, Torotic, Comoriște, Ticvanul Mic și Ticvanul Mare nu s-au lăsat păcăliți de „tenebrosul” Camil Petrescu și au ales „Lumina”. Bravos națiune, halal să-ți fie! „Luminosul” Costache Nedelcu l-a învins, ca în toate filmele pozitive cu happy end garantat,

pe reprezentantul „Întunericului”, dl. Camil Petrescu. Acesta s-a întors, spășit, la o serioasă muncă culturală. „După cum știți, nu am nici un fel de avere, nici măcar o garsonieră, așa încât, din când în când, se impune problema chiriei. E neplăcut dar așa e”, i s-a confesat fostul candidat reporterului Vasile Netea.

După 20 de ani, Camil, în ciuda lui Neagu Rădulescu, intră în Istorie

Divinul Critic a reușit să dregă busuiocul orăvițan doar din punct de vedere literar & artistic. După două decenii de la „Înfrângerea de la Oravița”, G. Călinescu îi scrie lui Camil o scrisoare prin care îl anunță de intrarea lui oficială în lumină: „Ți-am făcut în carte (e vorba de *Istoria literaturii române de la origini și până în prezent*) un capitol magnific, pe care ca scriitor îl meriți, dar ca amic nu prea. Dar, în fine... Numai să scape de cenzură și celelalte.” (G. Călinescu către Camil Petrescu, la 30 noiembrie 1940) Textul călinescian a scăpat de cenzură dar contemporanii nu l-au perceput pe Camil ca-n *Istoria* „amicului” său: „Cred că sunt tăgăduit cu o sinceritate fără margini și încearcă să-i spuie d-lui Neagu Rădulescu, scriitor mi se pare și d-sa, de pildă sau altuia ca el, că eu sunt scriitor, să vezi ce se întâmplă. Nu-și mai poate ține omul răsul. Nu-i vine să creadă și pace!...” Despre legislatura lui Costache Nedelcu și faptele lui parlamentare n-a rămas nimic. Am căutat, pentru finalul acestui reportaj, o cât de mică știre despre „Omul luminii” care l-a răpus pe Camil. Am găsit, după asidue cercetări pe rețelele de socializare, un anume Costache Nedelcu. Omul e din Bacău, nu are nici o legătură nici cu Oravița, nici cu Averescu, nici cu parlamentul, nici cu Camil. Dar, cu toate astea, are în dotare un telefon fix. Nu multă lume, în secolul XXI, se mai poate lăuda cu așa ceva.

Nota redacției:
O revistă are, în mod logic, un program estetic propriu. În schimb tendința scriitorilor actuali – incitați de tehnica ultramodernă – este să trimită același text la cât mai multe publicații. Ceea ce nivelează peisajul revuistic până la omogenizarea totală. De aceea, îi anunțăm pe colaboratorii noștri că **Argeș** nu publică decât texte originale, care nu au apărut inițial în volume, reviste etc., iar textele nu le primește decât în format electronic, cu diacritice.

Număr ilustrat cu sculptură găsită în mormintele-turnuri de la Palmyra.

Revista **ARGES** poate fi procurată și prin comandă directă la sediu, cu plata ramburs, cheltuielile de expediție fiind suportate de către expeditor.
IMPORTANT! Vă puteți abona pentru anul 2016, costul abonamentului fiind de 42 lei/an. Plata se face prin mandat poștal pe numele CRISTINA LINTESCU, Centrul Cultural Pitești, Casa Cărții, Pitești, O.P. 1, cod 110013. Tel.: 0248/219976, 216348, fax: 210068.
e-mail: revista_arges@yahoo.com.
Revista de cultură **Argeș** poate fi procurată în București de la librăria Muzeului Literaturii Române.

ARGES

● Revistă lunară de cultură
● Apare sub egida Consiliului Local, a Primăriei Pitești și a Uniunii Scriitorilor din România
● Editată de Centrul Cultural Pitești
● Membră ARIEL

Senior editor:
CALINIC,
Arhiepiscop al Argeșului și Muscelului
Redactor-șef: **DUMITRU AUGUSTIN DOMAN**
(augustindoman@yahoo.com,
http://www.blogdoman.blogspot.com)
Consilieri editoriali:
NICOLAE OPREA, MARIN IONIȚĂ
Secretar de redacție: **SIMONA FUSARU**
(s_fusaru@yahoo.com,
http://www.fusaru.blogspot.com).
Redactori: **MARIANA ȘENILĂ-VASILIU,**
MIRCEA BÂRSILĂ, AUREL SIBICEANU

Redacția: Pitești,
Casa Cărții,
Centrul Cultural Pitești;
http:
www.centrul-cultural-pitești.ro; **e-mail:**
revista_arges@yahoo.com
tel.: 0248/216348, 219976
fax: 210068
ISSN: 1221-2350
Tiparul executat la SC Argeșul liber SA
ARG PRESS

Fiecare autor care semnează în revista **ARGES** răspunde moral și juridic de conținutul afirmațiilor sale. Textele și fotografiile aduse în redacție nu se înapoiază.

litere